

הלכות קידוש החודש פרק ח' - תמלול

סיכום השיעור

סיכום פון פרק ח' — הלכות קידוש החודש

הלכה א-ב: חודשה של לבנה — כ"ט יום ומחצה וחלקים; ימים אתה מחשב לחודש

דער רמב"ם ווערטער: חודשה של לבנה תשעה ועשרים יום ומחצה וחלקים... ואי אפשר לומר שראש חודש יהיה במקצת היום... שנאמר "עד חודש ימים", מפי השמועה למדו שימים אתה מחשב לחודש ואי אתה מחשב שעות.

פשוט: דער חודש פון די לבנה איז 29 טעג, א האלבן טאג, און 793 חלקים. אבער מ'קען נישט מאכן ראש חודש אינמיטן א טאג — מ'רעכנט נאר גאנצע טעג צו א חודש, לויט א הלכה למשה מסיני.

חידושים און הסברות:

1. וואו שטייט דער פרק אין דעם סדר: ביז אהער האט דער רמב"ם געלערנט אין פרק ו' ווען דער מולד איז, אין פרק ז' ווען ראש השנה איז (מיט די דחיות). יעצט אין פרק ח' לערנט מען ווי אזוי צו רעכענען ווען יעדער ראש חודש פון יאר איז. דער חידוש איז אז ראשי חדשים רעכענען זיך נישט דירעקט פון דעם מולד (כ"ט י"ב תשצ"ג). דער מולד איז דער פאקט וואס ליגט אונטער די כללים, אבער פראקטיש דארף מען די כללים פון דעם פרק צו וויסן ווען ראש חודש איז. אויב מ'וויל וויסן ווען ראש חודש תמוז תשפ"ו איז, העלפט נישט נאר צו וויסן דעם מולד — מ'דארף די כללים פון דעם פרק.

2. "וחלקים" און נומער: דער רמב"ם שרייבט אין הלכה א' נאר "וחלקים" און צו ספעציפירן די 793 חלקים, און ער ברענגט דעם נומער ערשט אין דער נעקסטער הלכה. דאס איז א סטיליסטישע בחירה — ער וויל ערשט דעם כלל זאגן, און דערנאך דעם דעטאל.

3. דער מקור "ימים אתה מחשב לחודש": דער רמב"ם ברענגט דעם פסוק "עד חודש ימים" און זאגט אז מפי השמועה למדו — דאס איז א הלכה למשה מסיני (שטייט אין מסכת ראש השנה). רש"י האט אן אנדערע פשוט וואס דאס מיינט. דער רמב"ם לערנט אז דער כלל איז ספעציפיש נוגע צו ווען מ'מאכט על פי חשבון — ווייל ביי על פי ראייה איז ממילא פשוט אז דער גאנצער טאג ווען מ'זעט ווערט ראש חודש. נאר ביי חשבון, וואו מ'ווייט פונקטליך דעם מאמענט פון מולד, וואלט איינער געקענט מיינען מ'זאל מאכן ראש חודש אינמיטן טאג — אויף דעם דארף מען דעם לימוד.

4. פארוואס דארף מען א הלכה למשה מסיני — ס'איז דאך פשוט'ער שכל? ס'איז דאך פראקטיש אוממעגליך צו מאכן ראש חודש אינמיטן טאג — מ'דארף דאך וויסן פאר די קינדער צו אנטון ווייסע העמדער אינדערפרי, מ'דארף מקריב זיין קרבנות ראש חודש פון אנהייב טאג. פונדעסטוועגן דארף מען א הלכה למשה מסיני — "ודהוי אמונה" — מ'דארף א פורמאלע מסורה, נישט נאר שכל הישר.

5. הלכה למשה מסיני vs. אריינגעלערנט אין פסוק — דער רמב"ם'ס שיטה: שפעטער (בנוגע שנים) האט דער רמב"ם אן ענליכע הלכה — "ימים אתה מחשב לשנים" — אבער דארטן איז עס נישט הלכה למשה מסיני, נאר סתם אריינגעלערנט אין א פסוק ("לחודשי השנה"). פארוואס דער חילוק? לויט דעם כלל פון רמב"ם זענען אלע הלכות המצוות הלכה למשה מסיני. א חלק פון זיי שטייט אויך אין א פסוק, אבער דער ריזען פארוואס מ'פאלגט עס איז וועגן דער שמועה, נישט וועגן דעם פסוק. אויב א זאך וואלט נאר געשטאנען אין א פסוק (אן הלכה למשה מסיני), וואלט עס געווען בלויז מדברין / מדברי סופרים.

6. חידוש: די האלבע טאג האט דאך אן ענין אויך ווען ס'איז נישט פארמאל ראש חודש: דער רמב"ם וועט שפעטער אנדרייטן אז קדושת ראש חודש האט יא א שייכות צו דער האלבער טאג. דער הלכה למשה מסיני זאגט נישט אז דער טאג וואו דער מולד פאלט קען נישט זיין ראש חודש — נאר אז ראש חודש קען זיך נישט אנהייבן אינמיטן טאג. דער מולד אינמיטן טאג קען זיין גורם אז יענער טאג זאל ווערן ראש חודש, אבער דער ראש חודש גילט פון אנהייב טאג.

7. א גרויסע קשיא: מולד vs. ראייה — וואס רעכנט דער חשבון? ביי על פי ראייה איז ראש חודש געווארן ווען מ'זעט די נייע לבנה — וואס איז ביי דעפיניציע נאך דעם מולד (ביים מולד אליין איז די לבנה אינגאנצן באהאלטן). אבער ביי על פי חשבון, זעט קלאר אויס אז מ'רעכנט לויט דעם מולד אליין, נישט לויט דער ראייה. ווען מ'האט געטוישט פון ראייה צו חשבון, האט מען אנגעהויבן רעכענען אן אנדערע זאך — מולד און ראייה זענען צוויי באזונדערע זאכן: מולד איז ווען די לבנה שטייט צווישן זון און ערד (conjunction), ראייה איז ווען מ'זעט דעם ערשטן שטיקל לבנה נאכדעם. עס ווערט פארגעלייגט אז אפשר איז דאס דער טייטש פון "חודש בחודשו" — אז די חכמים האבן אזא כלל אז דער חודש גייט מיט דעם מולד. די קשיא ווערט געלאזט אפן.

8. [דיגרעסיע: קען מען דעפינירן א חודש אנדערש?]: מ'האט געקענט טעאָרעטיש דעפינירן א "חודש" פון מיטן ביז מיטן (נישט פון מולד צו מולד) — ס'איז דאך נאר א שאלה פון וואו מ'ציילט. אבער דער רמב"ם'ס סיסטעם רעכנט קלאר פון מולד צו מולד.

הלכה ב-ג: חודש חסר און חודש מלא; די חלקים זאמלען זיך אן

דער רמב"ם ווערטער: לפיכך עושין חדשי הלבנה מהם חודש חסר כ"ט יום... ומהם חודש מלא שלשים יום... כדי שלא לחשב שעות בחודש אלא ימים שלמים. אילו היה חידושה של לבנה כ"ט ומחצה בלבד בלא חלקים, היו כל החדשים חודש מלא וחודש חסר... היתה שנת הלבנה שלש מאות ארבעה וחמישים. אותן החלקים שיש בכל חודש וחודש יתר על חצי היום יתקבץ מהם שעות וימים, עד שיהיו במקצת השנים חדשים חסרים יתרים על המלאים ובמקצת השנים מלאים יתר על החסרים.

פשוט: ווייל מ'קען נישט מאכן האלבע טעג, מאכט מען אמאל א חודש חסר (29 טעג) און אמאל א חודש מלא (30 טעג). אויב ס'וואלט געווען פונקט 1/229 טעג, וואלט אייביג געווען 6 חסרים און 6 מלאים = 354 טעג א יאר. אבער ווייל יעדע חודש האט נאך 793 חלקים, זאמלט זיך אן מיט דער צייט גאנצע טעג, און דעריבער מוז מען אמאל האבן מער חסרים ווי מלאים, אדער פארקערט.

חידושים און הסברות:

1. דער טייטש פון "חסר" און "מלא": "חודש חסר" מיינט נישט סתם א חודש מיט 29 טעג, נאר א חודש וואס מ'האט אראפגעשניטן א האלבן טאג פון אים — ער איז "חסר" ווייל ער פעלט עפעס. אזוי אויך "מלא" — מ'האט צוגעלייגט א האלבן טאג. "אמאל בארגט מען און אמאל גיט מען צוריק".

2. די מאטעמאטיק פון די חלקים: 793 חלקים $\times$ 12 חדשים = בערך 9,516 חלקים = בערך 8+ שעות פער יאר. נאך איין יאר בלייבט מען איבער מיט 8~ שעות (נישט א גאנצער טאג). נאך צוויי יאר — 17~ שעות. נאך בערך 1/22 יאר האט מען א גאנצן טאג. דעריבער מוז מען אין

- פון טבת ווייטער: טבת חסר, שבט מלא, אדר חסר, ניסן מלא, אייר חסר, סיון מלא, תמוז חסר, אב מלא, אלול חסר.

- אין א עיבור יאר: אדר ראשון מלא, אדר שני חסר.

חידושים און הסברים:

1. **אלע חדשים חוץ חשוון וכסלו זענען פיקסט:** פאר אלע חדשים פון דער יאר (חוץ מרחשון און כסלו) איז דער סטאטוס (מלא/חסר) אייביג דאס זעלבע. דאס מיינט אז די פראגע פון צוויי טעג אדער איין טאג ראש חודש איז אויך פיקסט פאר אלע חדשים חוץ טבת (וואס הענגט אפ צי כסלו איז מלא אדער חסר).

2. **כלל וועגן צוויי טעג ראש חודש:** יעדער חודש וואס קומט נאך א חודש מלא האט צוויי טעג ראש חודש. דערפאר האבן חשון, אדר, אייר, תמוז, אלול — אלעמאל צוויי טעג ראש חודש (ווייל פארדעם איז אלעמאל מלא). טבת קען זיין איין אדער צוויי טעג (תלוי אויב כסלו איז מלא אדער חסר).

הלכה ג — מרחשון וכסלו: שלמים, חסרים, כסדרן

דער רמב"ם ווערטער: נשארן שני חדשים — מרחשון וכסלו. פעמים יהיו שניהם מלאים, פעמים שניהם חסרים, ופעמים מרחשון חסר וכסלו מלא. שנה שיהיו שניהם מלאים — שלמים. שניהם חסרים — חסרים. מרחשון חסר וכסלו מלא — כסדרן.

פשט: נאר מרחשון און כסלו טוישן זיך, אלע אנדערע חדשים בלייבן פיקסט. דאס גיט דריי סארטן יאר.

חידושים און הסברים:

1. **דריי סארטן שנה פשוטה — צאל פון טעג:**

- **שנה חסרה** (ביידע חסרים): 353 טעג

- **שנה כסדרן:** 354 טעג

- **שנה שלמה** (ביידע מלאים): 355 טעג

פריער האט דער רמב"ם געזאגט אז שנת הלבנה איז 354 טעג — אבער דאס איז נאר דער ממוצע. אין אמת'ן קען א יאר זיין 353, 354, אדער 355, ווייל מ'דארף אמאל צולייגן אדער אראפנעמען וועגן די איבריגע חלקים (תשצ"ט חלקים).

2. **עיבור יאר — די זעלבע דריי וועגן:** אויך א עיבור יאר האט די זעלבע דריי מעגליכקייטן (שלמים, חסרים, כסדרן), נאר מיט 30 מער טעג (דער צוגעלייגטער אדר). א עיבור שנה חסרה האט 383 טעג.

הלכה — דרך ידיעת השנה: וויאזוי מען באשטימט צי א יאר איז חסרה, שלימה, אדער כסדרן

דער רמב"ם ווערטער: דרך ידיעת השנה אם חסרה שלימה או כסדרן לפי חשבון זה... **תדע תחלה יום שנקרא בו ראש השנה שתרצה לידע סדור חדשיה... ותדע יום שנקבע בו ראש השנה של אחריה... חשוב מנין הימים שביניהם חוץ מיום הקבוע של זו ושל זו.**

פשט: מען רעכנט אויס וויפיל טעג פון דער וואך עס איז צווישן דעם ראש השנה פון דעם יאר און ראש השנה פון קומענדיגן יאר (אויסער ביידע ראש השנה טעג אליין). לויט דעם צאל באשטימט מען דעם סדר פון דער יאר.

חידושים און ביאורים:

1. **שנה פשוטה:**

2 - טעג צווישן = חסרה

3 - טעג = כסדרן

4 - טעג = שלימה

דער סברא איז פשוט: מער טעג אינצווישן מיינט א לענגערע יאר, ממילא דארף מען שלימין (מלא'דיגע חדשים).

געוויסע יארן מאכן אנדערש — מער מלאים אדער מער חסרים — כדי אויסצוגלייכן.

הלכה בנוגע יום שלשים — ראש חודש בחשבון

דער רמב"ם ווערטער: יום שלשים לעולם עושין אותו ראש חודש בחשבון הזה. אויב דער חודש פארדעם איז געווען חסר, איז יום שלשים ראש חודש הבא. אויב דער חודש פארדעם איז געווען מלא, איז יום שלשים אויך ראש חודש — אבער אין אן אנדער זין: ער איז **תשלום החודש שעבר**, אבער מ'רופט אים ראש חודש ווייל א טייל פון דעם טאג געהערט שוין צו דער נייער לבנה. דער 31סטער טאג איז דער אמת'דיגער ראש חודש — **"והוא יום הקביעה"**.

פשט: ביי א חודש חסר איז יום שלשים פשוט דער ערשטער טאג פון דעם נייעם חודש. ביי א חודש מלא איז יום שלשים נאך א טייל פון דעם אלטן חודש, אבער ער ווערט אויך גערופן ראש חודש — און דער 31סטער טאג איז "יום הקביעה".

חידושים און הסברים:

1. **צוויי סארטן ראש חודש — לקדושה און לחשבון:** ווען מ'האט צוויי טעג ראש חודש, איז דער ערשטער טאג (יום שלשים) ראש חודש **לקדושה** — ווייל די חידוש הלבנה (מולד) איז שוין דא, אבער **נישט לחשבון** — ווייל לויט דעם חשבון פון טעג געהערט ער נאך צום אלטן חודש. דער צווייטער טאג (יום ל"א) איז ראש חודש **לחשבון** — ער איז דער ערשטער טאג פון דעם נייעם חודש — אבער **נישט לקדושה**, ווייל די לבנה איז שוין נעכטן געקומען. אזוי ווערן צוויי טעג ראש חודש צוזאמגעשטעלט פון צוויי פארשידענע ענינים.

2. **צוויי טעג ראש חודש איז נישט ספיקא דיומא:** פילע מענטשן מיינען בטעות אז צוויי טעג ראש חודש איז א ספק (ווי צוויי טעג יום טוב אין חו"ל). דאס איז **נישט אזוי**, פון עטליכע טעמים:

- צוויי טעג ראש חודש מאכט מען אויך **אין ארץ ישראל**.

- מ'מאכט עס נאר **יעדע צווייטע חודש** (נאך א חודש מלא), נישט יעדע חודש.

- היינט גייט מען לויט א חשבון, ס'איז נישט שייך קיין ספק.

- ביי יום טוב שני איז דא א הלכה אז מ'געדענקט פון די צייטן פון ראה — אבער ביי ראש חודש איז נישטא אזא הלכה.

3. **ראה פון שמואל א' — „ביום החודש השני“:** שוין ביי שאול המלך זעט מען צוויי טעג ראש חודש, וואס באווייזט אז דאס איז אן אלטער מנהג, נישט בלויז א ספק-ענין.

4. **נפקא מינה לענין נדרים:** „לקדושה" מיינט אז מ'פירט זיך הלכות ראש חודש (יעלה ויבא, מוסף, וכדומה). עס קען אויך זיין נפקא מינה לענין נדרים און שטרות — אויב איינער מאכט א נדר „פאר דעם נעקסטן חודש", קען זיין אז דער ערשטער טאג ראש חודש ציילט שוין ווי דער נייער חודש, לויט ווי מענטשן רופן עס.

סדר החדשים המלאים והחסרים

דער רמב"ם ווערטער: סדר החדשים המלאים והחסרים לפי חשבון זה כך הוא — **תשרי לעולם מלא...**

פשט: דער גרונט-סדר איז: אחד מלא ואחד חסר. ווייל עס בלייבן איבער תשצ"ט חלקים (פון דעם חילוק צווישן דער מולד-ציקל און 29.5 טעג), דארף מען אמאל אנפאסן. דער פעסטער סדר איז:

- **תשרי** — אלעמאל מלא

- **טבת** — אלעמאל חסר

2. שנה מעוברת:

- 4 טעג = חסרה

- 5 טעג = כסדרן

- 6 טעג = שלימה

דער חילוק צווישן פשוטה און מעוברת איז 2 טעג (נישט איינער), ווייל חודש העיבור (אדר א') איז אלעמאל מלא (30 טעג). 30 טעג = 4 וואכן + 2 טעג, דעריבער רוקט זיך אלעס מיט 2 טעג אין דער וואך.

3. **פראקטישע ביאור פון "צולייגן א טאג":** ווען מען מאכט א יאר שלימה, לייגט מען נישט צו א טאג אין חודש אלול — מען מאכט חשון מלא (30 טעג אנשטאט 29). ווען מען מאכט א יאר חסרה, נעמט מען אראפ פון כסלו (מאכט כסלו חסר). דאס איז דער מעכאניזם פון די דחיות — דא קומען יענע "עקסטערע טעג" פון.

4. **דוגמא פון רמב"ם:** ראש השנה דאנערשטאג, שנה פשוטה, ראש השנה שלאחריה מאנטאג = 3 טעג אינצווישן = כסדרן. אויב ראש השנה שלאחריה דינסטאג = 4 טעג = שלימה. אויב ראש השנה שבת און שלאחריה דינסטאג = 2 טעג = חסרה. און אזוי אויך פאר מעוברת.

הלכה ג — סימנים צו טשעקן דעם חשבון

דער רמב"ם'ס ווערטער: יש לך סימנים שתסמוך עליהם כדי שלא תטעה בחשבון סדור חדשי השנה... כל שנה שיהיה ראש השנה שלה בשלישי תהיה לעולם כסדרן לפי חשבון זה, בין פשוטה בין מעוברת. ואם יהיה ראש השנה בשבת או בשני, לא תהיה כסדרן לעולם, בין פשוטה בין מעוברת.

פשט: דער רמב"ם גיט סימנים — נישט דער עיקר חשבון, נאר כלים צו פארפֿיצירן דעם חשבון אדער צו פארגרינגערן.

חידושים און ביאורים:

1. **ראש השנה דינסטאג (ג'): אלעמאל כסדרן** — סיי פשוטה סיי מעוברת. דאס איז דער איינציגער טאג וואו מען ווייסט באלד וועלכע סארט יאר עס איז, אן ווייטערדיגע חשבון.

2. **ראש השנה שבת אדער מאנטאג (ב):** קען קיינמאל נישט זיין כסדרן. ביי א פשוטה — קען זיין חסרה אדער שלימה (אבער נישט כסדרן). ביי א מעוברת — קען זיין חסרה אדער שלימה (אבער נישט כסדרן). אויב דיין חשבון ווייזט כסדרן ביי אזא יאר, ווייסט מען אז מ'האט געמאכט א טעות.

3. **דער רמב"ם'ס כוונה מיט "סימנים":** ער רופט עס בפירוש "סימנים" — נישט דער עיקר חשבון, נאר א מיטל צו טשעקן. דער ערשטער סימן (דינסטאג = כסדרן) גיט אקטועל א פאזיטיווע ידיעה. די אנדערע סימנים עלימינירן נאר איין אפציע, אבער מען ווייסט נאך נישט וועלכע פון די איבעריגע צוויי עס איז — דערפאר דארף מען נאך דעם עיקר חשבון. דער רמב"ם טוט דא אן "עקסטערע חסד" — ער האט שוין געגעבן איין שיטה צו רעכענען, און גיט נאך סימנים צו פארגרינגערן.

סיכום כללי פון פרקים ו-ח

מיט די דריי פרקים (ו, ז, ח) קען מען שוין מאכן א לוח. דער רמב"ם האט געגעבן די יסודות פון דעם חשבון — דער מולד, די דחיות, די סארטן יארן, און וויאזוי מען באשטימט דעם סדר פון חדשים. פאר ווער עס וויל נאך גרינגערע כלים, קען מען קוקן אין טור הלכות ראש חודש וואו ס'איז דא נאך סימנים און מהלכים.

תמלול מלא**פרק ח' פון הלכות קידוש החודש — חשבון החדשים המלאים והחסרים****הקדמה: דער סדר פון די פרקים**

א גוטן טייערע אידן, היינט גייען מיר ענדיגן צו לערנען וויאזוי צו מאכן א לוח. מיר גייען לערנען פרק ח' פון הלכות קידוש החודש, און מיר דאנקען פאר די בעלי נדבנים וואס צאלן פאר די לוח און פאר די רמב"ם און אלע אנדערע זאכן, און מיר גייען מיר לערנען אזוי.

דאס הייסט, אונז האבן שוין געלערנט וויאזוי מיר ווייסן ווען דער מולד איז, פרק ו'. אונז האבן שוין געלערנט ווען ראש השנה איז, אז נישט נאר לויט די מולד, נאר לויט אלע כללים וואס הייסן די דחיות, פרק ז'. יא. יעצט דארף מען וויסן, לויט דעם גייט מען האבן צו רעכענען די רעשט פון די חדשים. דארף מען אבער וויסן ווען יעדער חודש איז ראש חודש. אה, גוט. יעצט, דאס דארף מען וויסן די כלל.

דאס הייסט, אויב דו ווילסט וויסן די מולד פון יעדער חודש, די מולד המצוה וואס מ'רופט אויס ביי שבת מברכים, חוץ פון דעם איז נישט קיין אנדערע נפקא מינה, רעכנט מען כ"ט י"ב תשצ"ג פון ראש השנה. אבער די ראשי חדשים רעכנען זיך נישט מיט דעם. ראש חודש האט אן אנדערע סדר, און דאס גייען זיי יעצט לערנען. שטימט? ס'רעכנט זיך אויך מיט דעם, אבער ס'האט נאך אישוס וואס מ'דארף סעטלען. ניין, ס'רעכנט זיך אינגאנצן נישט מיט דעם. זיי רעכנען זיך מיט דעם ווייל ס'איז א פאקט. אז מ'קען זיך נישט רעכענען נאר מיט דעם וועגן געוויסע פראבלעמען, מ'רעכנט זיך נישט אינגאנצן מיט דעם.

אויב דו ווילסט וויסן, דאס הייסט די רולס זענען געבויעט אויף דעם, אבער אויב דו ווילסט וויסן ווען גייט זיין ראש חודש תמוז אין שנת תשפ"ו, גייט דיר יענץ גארנישט העלפן. דו דארפסט וויסן וואס שטייט אין דעם פרק. דאס וואס שטייט אין דעם פרק איז אוודאי געבויעט אויף ווי לאנג אמת'דיג די

לבנה חודש איז, דאס הייסט די ממוצעות, און לויט דעם מאכט ער עס שוין כללים, אבער אונז גייען שוין מיט די כללים.

הלכה א-ב: חודשה של לבנה — ימים אתה מחשב לחודש**דער רמב"ם'ס ווערטער**

זאגט דער רמב"ם אזוי: **חודשה של לבנה, דער חודש פון די לבנה, דאס איז טייטש ווי לאנג ס'דייערט פון די לבנה ווערט געבוירן ביז עס ווערט געבוירן די נעקסטע מאל, תשעה ועשרים יום, ומחצה, וחלקים.** אין דיין געשטער שטייט וחלקים. אין דיין געשטער שטייט וחלקים. ס'איז תשצ"ג חלקים. נישט תשצ"ג, ס'איז תשצ"ג. אבער... ר' משה וויאנער... ניין, ס'איז שטימט בעסער ווי אזוי מ'זאל זאגן אן די נאמבער, ווייל עס איז שוין זען. אקעי. מ'זאגט די רמב"ם אין די עקסטע הלכה.

סא ס'מיינט, ס'איז דאך דא דא א פראבלעם אויב ס'איז 29 און א האלב טעג, איז טייטש, לאמיר זאגן ראש חודש וואלטן מיר געזאגט איז דער דרייסיגסטער טאג, אבער ראש חודש דארף שוין ווערן א האלבע טאג פאר דעם. אבער ויאזוי אפשר לומר שראש חודש יהיה במקצת היום, אז די האלבע, ווען ס'האט זיך געענדיגט די פאריגע חודש, דעמאלטס זאל זיך אנהייבן א ראש חודש? עד שיהיה מקצת היום, ס'וואלט אויסגעקומען אז די האלבע טאג זאל זיין מחודש העבר, ומקצתו מהבא, אינמיטן טאג, נאכמיטאג, נאך חצות, דעמאלטס ווערט די נייע חודש. דאס קען נישט געשען.

דער לימוד: הלכה למשה מסיני

פארוואס? אויף דעם איז דא א הלכה'דיגע סיבה אויף וואס ס'קען נישט געשען, שנאמר "עד חודש ימים" — א חודש פון טעג. איז זעט מען אז אין די חודש איז נאר דא טעג. מפי השמועה למדו, האבן די חכמים א הלכה למשה מסיני, שימים אתה מחשב לחודש, נאר א געוויסע צאל

בעצם זעט דא אויס זייער קלאר אין דעם פריערדיגן פרק, אז היינט וואס מ'מאכט על פי חשבון, מאכט מען די נייע ראש חודש ביי דעם מולד, ביי די קיבוץ, ביי די מולד, נישט ביי די ראייה. ס'איז זייער אינטערעסאנט.

וואס עפעס? דו פארשטייט וואס איך זאג? דער חשבון רעכנט עפעס אנדערש ווי די ראייה האט גערעכנט. אבער ביי די ראייה איז אויך געווארן ראש חודש פון דעם מולד. פון די ראייה? פון אנפאנג טאג, נישט קיין חילוק. ווען ערקלערט ראש חודש וועט ער אפשר גיין קומען איידעם. יא, איך פרעג דיר אן אנדערע שאלה. א גאנצע צייט לערנען אונז אז מולד מאכט ראש חודש. פארוואס זאל מולד מאכן ראש חודש? ראייה דארף מאכן ראש חודש. און ראייה איז ביי דיפעינישן נאך דעם מולד. אבער ראייה איז נישט אז ווען מולד איז געווארן געפרוואווט דורכדעם וואס א מענטש האט געזען. ניין, ס'איז צוויי אנדערע זאכן, ס'איז נישט קיין פראווד. ס'איז נאכדעם, מ'קען נישט זען דעם מולד. ביי דעם מולד קען מען ביי דיפעינישן נישט זען די לבנה, ס'איז נישט מעגליך, ס'איז אינגאנצן באהאלטן.

אקעי, עניוועיס, דאס איז סתם א שאלה, מ'דארף פארשטיין צו ס'איז דא א תירוץ אויף די שאלה אדער נישט. יעצט, לויט ווי דו זאגסט, איז אייביג ראייה געזאגט אז ס'האט זיך שוין געענדיגן די מולד, נישט אז ס'איז יעצט די מולד, נאר פארקערט. נאר מ'מאכט, ס'גייט דאך נישט אבער אזוי, ראש חודש פעלט ווען מ'זעט. איך ווי זאג, ס'איז נישט דא נישט... ווען דער ראש חודש, לאמיר נישט זאגן אז דער חודש גייט מיט די לבנה. מ'האט געקענט אויך מכליל זיין ראש חודש פון אינמיטן חודש ביז אינמיטן חודש. ס'איז דאך נאר א שאלה, פון וואו דו ציילסט? וואס איז א חילוק? אבער פארוואס דער מולד זאל זיין מיט אמאל ווען מ'האט געטוישט פון ראייה צו חשבון, ווערט עס אן אנדערע זאך, וואס דער חשבון רעכנט נישט די זעלבע זאך ווי די ראייה האט גערעכנט? אפשר איז דאס טייטש "חודש בחודשו"? איך קען זאגן נישט, איך מיינ, פארוואס? ניין, די חכמים האבן געהאט אזא כלל פון "חודש בחודשו". אקעי.

הלכה ב-ג: חודש חסר און חודש מלא — די חלקים זאמלען זיך אן

דער רמב"ם'ס ווערטער

שוין, זאגט דער רמב"ם, **הואיל ואי אפשר לעשות חצי יום, און ס'איז אייביג כ"ט און א האלב טעג, דארף מען דא עפעס קאמפראמיזן. וואס טוט מען אזוי? לפיכך עושין חדשי הלבנה מהם חודש חסר כ"ט יום בלבד, ואף על פי שחידושה של לבנה יתר על זה בשעות. אפילו דער אמת'דיגער חודש האט נאך א האלבן טאג, מאכט מען אבער אז ס'איז א חודש חסר.**

דער טייטש פון "חסר" און "מלא"

ס'איז זייער אינטערעסאנט, ווייל יעצט פארשטיי איך די ווארט "חסר", נישט סתם אז ס'האט נאר איין חודש, נאר א חודש חסר. ס'מיינט ווייל מ'האט אראפגעשניטן א האלב פון דעם. א האלבן טאג פון אדר האט מען געזאגט, "ניין, ס'איז שוין ניסן."

וחודש מלא שלשים יום, אף על פי שחידושה הלבנה פחות מזה בשעות. דא האט מען צוגעלייגט א האלבן טאג, כדי שלא לחשב שעות בחודש אלא ימים שלמים. סאו, אמאל בארגט מען און אמאל געבט מען צוריק.

אויב ס'וואלט געווען פשוט 1/229 טעג

יעצט, לאמיר טראכטן, אז אויב אזוי, אויב ס'וואלט געווען פשוט, זאגט דער רמב"ם הלכה ג', אויב וואלט געווען אזוי ווי דאס וואס איך האב יעצט געזאגט, וואלט ווייטער געווען גוט. וואלט מען אייביג געמאכט איינס אזוי און איינס אזוי. **אילו היה חידושה של לבנה כ"ט ומחצה בלבד, אן קיין חלקים, היו כל החדשים חודש מלא וחודש חסר, און די שנת הלבנה וואלט אלע יארן געווען איינס אזוי און איינס אזוי, עס וואלט געלאפן א סדר זעקס און זעקס. היתה שנת הלבנה שלש מאות ארבעה וחמישים, ס'וואלט געווען ששה חדשים חסרים וששה מלאים. ס'וואלט געווען דריי הונדערט און פיר און פופציק טעג אין די יאר, איך מיינ 354, און ס'וואלט געווען זייער גוט.**

טעג ווערט צוזאמען א חודש, אבל אי אתה מחשב שעות, ס'קען נישט זיין אז ס'זאל זיין טעג פלוס שעות וואס ס'ווערט א חודש.

דיסקוסיע: פארוואס דארף מען א הלכה למשה מסיני? ס'איז דאך פשוט'ער שכל

דאס איז לכאורה פשוט. ס'איז זייער אינטערעסאנט, ווייל דער שטיקל "ימים אתה מחשב לחודש" שטייט אין ראש השנה, ס'איז נישט קלאר, רש"י האט אן אנדערע פשוט וואס ס'מיינט. אבער דער רמב"ם האט געלערנט אז די גמרא מיינט צו זאגן אז ווען מ'מאכט די חודש על פי חשבון... ס'איז נישט ווען מ'מאכט על פי ראייה, ווען מ'מאכט על פי ראייה, ווען מ'זעט די לבנה, און דעמאלטס די גאנצע טאג, יענע טאג, הייבסטו אן אנהייב פון די חודש. אבער ווען מ'מאכט על פי חשבון, ווייסט מען דאך פונקטליך, האבן מיר דאך א פונקטליכע חשבון, כ"ט י"ב תשצ"ג, וואלט איינער געקענט איינפאלן צו מאכן ראש חודש דעמאלטס.

אויף דעם זאגט דער רמב"ם, מ'דארף א לימוד, א מדרש הזוהר. איך מיינ מ'דארף נישט קיין לימוד, ס'איז פשוט. ס'איז דאך שווער א טאג, מ'דארף דאך וויסן פאר די קינדער אינדערפרי צו זאלן אנטון ווייסע העמדר. וואס וועט ער דיר זאגן? וועסטו אנטון פון דריי אזיגער נאכמיטאג וועסטו אנטון א ווייסע העמד? ס'איז דאך דא הלכות ראש חודש, מ'דארף מקריב זיין די קרבן. ס'איז זייער פאני. ודהוי אמונה, מ'דארף מדינים א פסוק, מ'דארף מדינים פון פי השמועה. מיר זעט עס אויס שכל הישר.

דער רמב"ם'ס שיטה: הלכה למשה מסיני vs. אריינגעלערנט אין פסוק

ס'איז אויך אינטערעסאנט אז ער זאגט "עד חודש ימים", ער זאגט אז ס'איז הלכה למשה מסיני. ער גייט האבן זייער אן ענליכע הלכה דאס ווי אתה מחשב שנים, אבער דארטן איז נישט קיין הלכה למשה מסיני. שטייט "לחודשי השנה", סתם אריינגעלערנט אין פסוק. אינטערעסאנט, דא איז אים נישט געווען גענוג סתם אז ס'איז א שיינע, מ'קען עס אריינלערנען אין פסוק אן הלכה למשה מסיני.

ניין, ניין, ווייל יעדער רמב"ם, געדענקסט, לאמיר חזר'ן נאך פאר די טויזנטסטע מאל וואס דער רמב"ם האלט, אלע הלכות המצוות זענען הלכה למשה מסיני. א חלק פון זיי שטייט אויך אין דעם פסוק, און ס'איז בסדר, ס'שטייט אויך אין דעם פסוק, ס'פעלט נישט אויס אביסל שטיין אין דעם פסוק. א חלק שטייט נאר אין דעם פסוק אויב מ'גלייבט די הלכה למשה מסיני. מיט אנדערע ווערטער, מפי השמועה. ער זאגט אז דאס איז די טייטש פון די פסוק. דו וועסט קענען לערנען אנדערש פשוט אין די פסוק, אבער נאכאלץ, די ריזען פארוואס מ'פאלגט עס איז וועגן די שמועה, נישט וועגן די פסוק. אויב א זאך וואס מ'פאלגט נאר וואס שטייט אין א פסוק, וואלט עס געווען א מדרבנן, מדברי סופרים. דאס איז דא די כללים פון טייטשן פשוט אין פסוקים וואס איז נישט נוגע דא.

חידוש: די האלבע טאג האט יא אן ענין

על כל פנים, מ'מאכט נישט קיין האלבע טעג בשום אופן. איך וויל יא זאגן עפעס. באלד וועט מען זען אז דער רמב"ם לכאורה זאגט אז ס'איז יא דא עפעס אן ענין וואס די קדושת ראש חודש האט מיט די האלבע טאג. ס'קען זיין אז ס'מאכט יא א נפקא מינה, ווייל למעשה דעמאלטס איז די מולד און מ'ווייסט. ס'טייטש, קיין פארמאל ראש חודש מאכט מען נישט אינמיטן די טאג, אבער ס'קען זיין אז די האלבע טאג איז גורם אז ס'זאל זיין ראש חודש. דער הלכה למשה מסיני זאגט נישט אז די טאג קען נישט זיין ראש חודש. דער ראש חודש קען זיך נאר נישט אנהייבן אינמיטן פון די טאג. סאו די ריעל, ווען די מולד איז אמת'דיג, זעט אויס אז ס'איז יא עכט.

קשיא: מולד vs. ראייה — וואס רעכנט דער חשבון?

ס'איז מורא'דיג אינטערעסאנט, ווייל מ'דארף דא פרעגן א גוטע קשיא, וואס איך האב שוין געפרעגט פריער, אפשר ברמז אין די פריערדיגע פרק. ווען מ'מאכט על פי ראייה, ווען ווערט דער ראש חודש? ווען מ'זעט די נייע לבנה, אמת? דער מולד איז ביי דיפעינישן פאר די ראייה. און דא זעט עפעס אויס אז הגם ס'איז דא פארשידענע כללים, און מ'מאכט נישט פונקטליך דאס, אבער

אונז רופן עס ראש חודש, און ס'איז נאך אלץ תשלוש החדש העמל שעבר.

און די נעקסטע טאג, יום אחד ושלשים, איז דאך שוין ממש ראש החדש, ווייל ס'איז שוין די נייע חודש, "ומנו הוא המנין והוא הוא יום הקביעה". ס'איז נישט אמת'דיג ראש חודש, אבער ס'איז דאך די הלכות ראש חודש.

הסבר: צוויי סארטן ראש חודש — לקדושה און לחשבון לאמיר אביסל מסביר זיין אביסל קלארער וואס דא גייט פאר. ס'איז דא, דער עולם איז מורא'דיג צעמישט. מענטשן ווייסן אפשר נישט. מענטשן ווייסן אז אין חוץ לארץ איז דא צוויי טעג יום טוב, און מענטשן ווייסן אויך אז יעדע צווייטע חודש איז דא צוויי טעג ראש חודש. וואלט א מענטש געמיינט, אפשר אזוי מיינען אסאך יונגלעך, אז ס'איז אויך א ספיקא דיומא. ס'איז א ספק צו די ראש חודש איז די דרייסיגסטע טאג אדער די איינס און דרייסיגסטע טאג, מאכט מען צוויי טעג.

אבער דאס איז שטותים. קודם כל, צוויי טעג ראש חודש מאכט מען אויך אין ארץ ישראל, ס'האט גארנישט מיט קיין ספק. ס'איז נישט קיין ספק בכלל. צווייטנס, מ'מאכט עס נאר יעדע צווייטע חודש, מ'מאכט נישט יעדע חודש. וואס פשט איז דא א ספק? אונז ווייסן גאנץ גוט, אונז גייען לויט די חשבון.

נאר יום טוב זאגן אונז, אונז האבן אמאל נישט געוואוסט, ממילא מאכט מען צוויי טעג אזוי ווי זיי האבן געלערנט. אבער דעמאלטס איז טאקע געווען, דאס דארף זיין קלאר, ס'איז געווען אמאל א זאך צוויי טעג ראש חודש. אמאל ביי ראיא איז געווען ספיקא דיומא, און נאכדעם איז שוין מער נישט דא ספיקא דיומא, פארקערט ווי די ספיקא דיומא וואס אונז קענען. נישט פארקערט, די זעלבע.

ס'איז אמאל געווען, און ס'איז נישט געווען נוגע צו גארנישט, נאר די בית המקדש, די קרבנות. ס'איז אמאל געווען א זאך א ספק, מ'האט געדארפט מאכן, נוהגין אותו יום קודש ולמחר קודש. אבער היינטיגע צייטן איז נישטא די ספק, ווייל מ'גייט דאך לויט א חשבון. ס'איז נישט שייך, ס'איז נישט שייך א ספק, ס'איז דא א הלכה אז מ'גייט לויט א חשבון.

איי, פארוואס היינט מאכן אונז צוויי טעג יום טוב? ווייל מ'געדענקט פון די צייטן וואס מ'איז נישט געגאנגען לויט א חשבון, וואטעווער. אבער לגבי ראש חודש איז נישטא די הלכה אז מ'דארף געדענקען. סא לגבי ראש חודש איז נישטא קיין ספיקא דיומא, ס'איז נישט קיין ספק.

אלא מאי, פארוואס מאכט מען צוויי טעג ראש חודש? דער תירוץ איז, דאס איז א גאנצע אנדערע זאך. לכאורה, אויב אמאל וואלט אויך געווען, אפילו מ'מאכט לויטן חשבון, אדער אפשר אפילו ווען מ'האט געמאכט לויט די ראיא, פון אנדערע ריזענס, אבער מ'מאכט צוויי טעג ראש חודש. ס'איז דא צוויי טעג ראש חודש.

פארוואס צוויי טעג ראש חודש? די ריזען איז אזוי, ווייל ראש חודש איז צוזאמגעשטעלט פון צוויי אנדערע זאכן.

ראש חודש האט איין זאך, אז יעצט קומט די נייע לבנה. ס'קומט די נייע לבנה, דארף מען מאכן ראש חודש. פארוואס? איך ווייס נישט, וואס איז א קדושה.

די צווייטע זאך איז אז ס'איז דא א חשבון, מ'דארף רעכענען צוועלף חדשים אין א יאר, ס'זאל אויסקומען די חשבון ס'זאל שטימען.

סא, לגבי די ערשטע זאך, יום שלשים איז אלעמאל דא א לבנה, לויט די חשבון. עגעין, אפילו דאס איז נישט אמת, אבער לויט די חשבון וואס אונז רעכענען, מ'הולדת המצוה, אלעמאל דא דרייסן, ממילא איז אלעמאל ראש חודש, קדושת ראש חודש איז דא.

די חשבון וואס אונז דארפן, מיר האבן דאך דא א ריזן אויף וואס אונז קענען נישט מאכן אלעמאל דרייסן טעג ראש חודש, ווייל ס'פעלט דאך, אונז זאלן דאך שולדיג א טאג. לגבי ענץ איז נישט היינט ראש חודש.

אבער די חלקים זאמלען זיך אן

אבער יעדע חודש, אויסער די האלב, איז נאך דא חלקים, א חלק פון א שעה. אותן החלקים שיש בכל חודש וחודש יתר על חצי היום, וויפיל חלקים די ניין הונדערט, איך מיינ, יא? זיבן הונדערט און דריי און ניינציג חלקים, יתקבץ מהם שעות וימים. סא מיט די צייט, פרוטה לפרוטה מצטרפת, ווערט פון די חלקים ווערט שעות, און פון די שעות ווערט ימים, עד שיהיו במקצת השנים חדשים חסרים יתרים על המלאים. דארף אויסקומען אז ס'זאל זיין אז נישט אלע זעקס זאלן נישט זיין even זעקס און זעקס, נאר ס'זאל אנקומען ערגעץ וואו צו חדשים חסרים יתר על המלאים, ובמקצת השנים מלאים יתר על החסרים.

זאל איך מסביר זיין? עד שהיא מיינט אז ממילא מאכט מען א פעטער. אה, מוז מען מאכן אז אמאל ס'זאל זיין אזוי און אזוי.

די מאטעמאטיק פון די חלקים

וויפיל וואלט זיך אנגעזאמלט פון די חלקים? סא אויב מ'מאכט די math, קומט אויס בערך... אויב דו מאכסט א חשבון, יעדע חודש קומט צו זיבן הונדערט דריי און ניינציג חלקים, יא? סא נאך צוועלף חדשים האסטו ניין און א האלב טויזנט חלקים, וואס דאס איז וויפיל שעות איז עס. ס'איז בערך אכט שעה מיט עפעס. אבער טאמער סא נאך א יאר האסטו נאך אלץ נאר אכט שעה איבערגעבליבן, נישט קיין פראוועל. אקעי, סא במשך דריי יאר איז עס א טאג. במשך צוויי יאר איז שוין, בעסער, אביסל מער ווי צוויי יאר, איז שוין, וויאזוי הייסט עס? האסטו שוין כמעט א גאנצע טאג? זיבעצן שעה און צוויי יאר. סא צוויי און א האלב יאר בערך איז א גאנצע טאג, וועסטו בלייבן איבערגעבליבן מיט א טאג. ממילא דארף מען מאכן יארן אנדערש. יעדע יאר, ס'איז דא געוויסע יארן וואס מ'דארף צולייגן.

יום שלשים — ראש חודש בחשבון, וסדר החדשים המלאים והחסרים

הלכה ד: יום שלשים לעולם עושין אותו ראש חודש

שטימט? מאכן איינמאל מער ווי חסר, אדער איינמאל... אמאל נאכדעם צוריק אין חסר, ווייל ס'איז נאכנישט אנגעקומען צו גיין א גאנצע טאג.

רמב"ם, אויב מ'האט שוין צוגעצאלט צופיל, מ'קען דאך נאר צילן א גאנצע טאג. אויב דארפטו צוריקצאלן פאר די נעקסטע יאר. דאס איז בעיסקילי די סייד מ'בארגט און מ'צאלט צוריק. אזוי ווי די אלע זאכן.

זאגט דער רמב"ם אזוי, **יום שלשים, די דרייסיגסטע טאג פון די חודש, לעולם עושין אותו ראש חדש בחשבון הזה**, מאכט מען אייביג ראש חדש מיט דעם מהלך.

אז וואס? **אם היה החודש העבר חסר**, אויב איין חודש פאר דעם איז געווען חסר, **איז יהיה יום שלשים ראש חדש הבא**. פארוואס? **וימו החודש עבר מלא**. אויב ס'איז דא חסר איז גארנישט, איז די נעקסטע טאג איז ראש חדש, ער איז אלץ פון די נעקסטע חודש, און א גוטן טאג.

אויב מ'איז חודש עבר מלא. ס'איז געווען דרייסיג טעג, **יהיה יום שלשים ראש חדש**, איז נאך אלץ, די דרייסיגסטע טאג רופט מען שוין ראש חדש. פארוואס? איי, ער איז דאך מלא, ער איז דאך נאך א חלק פון די אלטע חודש. פארוואס? אבער הולך, ווען קצת הראש חודש, א האלבע טאג איז דאך שוין יא די נייע חודש.

בעצם, ס'טייטש, הלכה, דו קענסט אונז נישט רופן, אבער ס'איז דאך א נייע חודש, ס'טייטש מיט די לבנה, מאכן אונז יענעם טאג ראש חדש, אבער אונז רופן מיר עס נאך נישט ווי די ערשטע פון די נייע חודש, ווייל אפשר דאס איז א חלק פון די "ואתה מחשב ימים לחדשים", לייגט ער צו אפאר שעה צו די נייע חודש.

סא הייסט טאקע ראש חודש, אבער ס'איז נאך אלץ אנדערש ווי... ס'איז נישט מילוי, ס'איז נישט די אפטייטש פון די ווארט. ראש חודש מיינט די ערשטע טאג פון די נייע חודש. סא, ס'איז נישט... מ'קען עס נישט רופן ראש חודש פון די בחינה אז ס'איז די ערשטע טאג פון די נייע חודש, אבער

איך האב עס פשוט געלייגט אזוי ווייל ס'שטימט די ריטם. אבער דאס איז די סדר.

סא אויב איינער פרעגט דיך צוויי טעג ראש חודש, איין טאג ראש חודש, די תירוץ פאר אלע חדשים פון די יאר, חוץ פון חשון און כסלו, איז אלעמאל די זעלבע. רייט?

אין אנדערע ווערטער, דו קענסט זאגן אז אלע חדשים וואס האבן ימים טובים איז אייביג מלא. דו קענסט אזוי זאגן. יא, אבער דאס איז נישט וועגן דעם, ס'איז סתם א חשבון. רייט?

אין אנדערע ווערטער, יעדע חודש וואס פארדעם איז א חודש מלא איז דא צוויי טעג ראש חודש, רייט? סא חשון האט אלעמאל צוויי טעג ראש חודש. די זעלבע זאך שבט, די זעלבע זאך, סארי, די זעלבע זאך טבת ווען ס'איז געווען פארדעם. טבת קען זיין אמאל איין טאג אדער צוויי טעג.

אבער חוץ פון טבת, יעדע חודש אין די וועלט קען נישט זיין. אלעמאל איז דא צוויי טעג ראש חודש אדר, און אייר, און תמוז, און אלול, יעדע סינגל יאר. און די זעלבע זאך, די אפעזיט, אנדערע האבן נישט. אלול דארף נאך זיין אין די זעלבע פארמאט. אקעי.

איך ווייס נישט פארוואס ס'איז דא, ווייל גלייך ווי איך זאג דיר, מאך נאך א ליין, א האלבע ליין, די זעלבע פארמאט. אויב דו ווילסט, נאו פראבלעם. פארשטייט וואס איך זאג? ס'איז אלעמאל דא צוויי טעג ראש חודש אלול און אזוי ווייטער.

און שבועות למשל, איז אויך געגאנגען אויף א סדר. **די ערשטע אדר, והשני חסר.** ס'איז אנדערש. הייסט געווענליך אדר חסר, אבער די ערשטע אדר איז מלא. רייט.

הלכה ו: מרחשון וכסלו — שלמים, חסרים, כסדרן

נשארו שני חדשים וואס אונז האבן נאכנישט פארציילט. וואס טוט זיך מיט יענע צוויי חדשים? **מרחשון וכסלו.**

דאס איז ווי מ'ראטעט. **פעמים יהיו שניהם מלאים, פעמים יהיו שניהם חסרים, ופעמים יהיה חודש מרחשון חסר וכסלו מלא.**

די דריי סארטן האבן נעמען. **ושנה שיהיה בה שני חדשים אלה מלאים היא שנקראת חדשיה שלמים. שנה שיהיה בה שני חדשים אלה חסרים נקראת חדשיה חסרים.**

ווען מ'זאגט די יאר וואס איז חדשיה חסרים, מיינט מען די צוויי וואו ס'קען זיין טשענדזשד, אלע אנדערע פארט שוין מיט א סדר.

ושנה שיהיה בה מרחשון חסר וכסלו מלא נקראת חדשיה כסדרן, יענע יאר איז עס א מסודר'דיגע יאר.

קומט אויס אז דו ווילסט וויסן אן אנדערע זאך, א יאר, א יודישע יאר, יעצט רעדט מען פון א שנה פשוטה, האט דריי אנדערע קאונטס פון טעג וואס ס'קען זיין.

א שנה חסרה האט נאר דריי הונדערט דריי און פופציג טעג, א שנה נארמאל כסדרן האט דריי הונדערט פיר און פופציג טעג, און א מלאה האט דריי הונדערט פינף און פופציג טעג.

און געדענקען, זיי האבן געזאגט אז שנת הלבנה איז דריי הונדערט פיר און פופציג, דאס איז אבער נאר די ממוצע, ווייל מ'האט געלערנט אז אמאל דארף מען צולייגן אדער אראפנעמען וועגן די איבריגע חלקים.

סא, א יאר האט נישט אלעמאל די זעלבע אמאונט פון טעג. נאך פאר די עיבור יאר, פארשטייט? א עיבור יאר איז די זעלבע זאך, אפילו א עיבור יאר קען אויך זיין די דריי וועגן, ממילא קומט אויס אז די עיבור יאר קען זיין אדער דריי הונדערט פיר און אכציג טעג, וואס דאס איז די חסרה.

הלכה ז — דער חשבון פון טעג צווישן ראש השנה'ס

Speaker 1

אבער נישט, דא קומט אויך אריין דאס וואס מיר האבן געלערנט אין פרק ז', אז ס'איז דא ווען מ'לייגט צו צוויי טעג, יא? די צוויי טעג וועט מוזן זיין

סא קענסט עס רופן די ערשטע טאג איז ראש חודש לקדושה ולא לחשבון, און די צווייטע איז לחשבון ולא לקדושה, ווייל ס'איז נישט דא קיין נייע לבנה אין די 31 טעג טאג. די לבנה איז שוין געווען נעכטן.

סא ווערט אויף דעם צווייטער איז ראש חודש און צוויי אנדערע סארט זאכן: די ערשטע איז ווייל ס'איז דא א לבנה, די צווייטע איז ווייל ס'איז דא די חשבון.

אזוי זאגט דער רמב"ם. ס'איז אמת'דיג א שאלה, אנדערע ראשונים האבן גערעדט וועגן דעם, מ'זאגט אנדערע סברות אפשר, אבער דאס איז דער רמב"ם'ס סברא.

הערה: וואס מיינט "לקדושה"?

לקדושה מיינט אז ס'איז דא א חידוש הלבנה, נישט לענין ראש חודש. אז מ'פירט זיך חלכת ראש חודש, וואס מיינט עס אז מ'מאכט ראש חודש? ס'קען זיין נפקא מינה אויך לענין נדרים, לשון מן האדם, אז מ'רופט זיך שוין די נעקסטע חודש.

ס'איז דא אין די ימי גמרא, מ'דארף פארשטיין הלכה'דיג, ס'הייסט אז מ'מאכט א נדר אדער א שטר פאר די נעקסטע חודש, קען זיין אז די ערשטע טאג ראש חודש הייסט שוין, לענט זיך לויט ווי מענטשן רופן עס.

על כל פנים, קדושה מיינט מען צו זאגן אז מ'עושת ראש חודש מיינט צו זאגן מ'פירט זיך מלכתי עליו יבא וכדומה. מען זאגט טייל לויט אונזער מנהג. על כל פנים.

ראיה פון ספר שמואל — "ביום החודש השני"

לפיכך, וויבאלד אז מ'דארף האבן אז ס'זאל זיך צוזאמנעמען די האלבע טעג פון די האלבע טעג, מאכט מען **בחשבון זה, חודש אחד יום אחד בלבד, חודש אחד איז דא ראש חודש שני ימים,** דהיינו, און מ'זעט ברענגען אלע, מ'זעט שוין אין די פסוק אין ספר שמואל שטייט אין די הפטורה פון מחר חודש שטייט **"ביום החודש השני".**

ס'איז משמע אז דער מנהג פון מאכן צוויי טעג ראש חודש איז געווען אן אלטער מנהג, שאול המלך האט שוין געמאכט צוויי טעג ראש חודש. ס'האט נישט מיט די ספק, דאס זאג איך. אפשר דעמאלטס איז יא געווען א ספק, ווייל מ'האט געהאט על פי ראיה, אבער ס'זעט נישט אויס אזוי דער פסוק. ס'זעט אויס אז ס'איז דא אזוי ווי צוויי טעג וואס קען זיין ראש חודש.

ס'איז אינטערעסאנט, יא, ווייל די לבנה האט מען דאך געמאכט וועגן "שני המאורות הגדולים", "שלא ישתמשו בכתר אחד". דא מאכט מען צוויי טעג האבן די כתר פון ראש חודש. אקעי.

הלכה ה: סדר החדשים המלאים והחסרים

"סדר החדשים המלאים והחסרים לפי חשבון זה כך הוא". ווען איז דאס? ווען מאכט מען זאל זיין חסר און ווען מלא?

אין אנדערע ווערטער, צוריק צו די אופן יסודי, מאכט מען איינס חסר און איינס מלא, שטימט. פראבלעם איז, ס'בלייבט איבער די תשצ"ט חלקים, ממילא אמאל דארף מען עס טוישן. סא די כלל איז אזוי, וואס טוישט זיך און וואס בלייבט?

ס'איז אזוי, **תשרי לעולם מלא.** אייביג מלא. ס'האט א הסבר based אויף די פאריגע... ס'גייט אויף א סדר.

די פוינט איז בעסיקלי אזוי: בעצם גייט עס אויף א סדר. וואלט געדארפט גיין, די נארמאלע זאך וואלט געווען תשרי מלא, חשון חסר, און אזוי ווייטער ביז די ענד. אבער וויבאלד אונז דארפן אמאל צוריקצאלן פון וואס אונז האבן מער חלקים, איז דא צוויי חדשים וואס זענען אנדערש.

די נארמאלע גייט אויף א סדר. תשרי איז אלעמאל מלא, אזוי הייבט זיך עס אן. **טבת איז אלעמאל חסר. טבת ואילך גייט עס אין א סדר, אחד מלא ואחד חסר: טבת חסר, שבט מלא, אדר חסר, ניסן מלא, אייר חסר, סיון מלא, תמוז חסר, אב מלא, און אלול חסר.**

כשעה שלימה. וועלכע צוויי טעג? אויב ראש חודש תשרי איז...

Speaker 2

דאס טוישט נישט גארנישט, האט ער געזאגט. ס'זאגט אונז נאר ווער נישט אן אונז.

Speaker 1

גוט. דער פריערדיגער פרק טוישט נישט גארנישט פאר דעם.

Speaker 2

יא, אבער איך זאג, דארטן איז געווען א מענטש אז מ'זאל צולייגן צוויי טעג.

Speaker 1

ס'איז נישטא אזא זאך, מ'לייגט נישט דארט צו, מ'שטופט אפ ראש השנה. ווייל א יאר פארדעם...

Speaker 2

ניין, איך זאג, א יאר פארדעם דארף מען זיין חדשים עליהם.

Speaker 1

ניין, דאס האט שוין געטון... א יאר נאך חדשים עליהם קען זיין די יאר וואס אדי וואלט געווען...

Speaker 2

ער קען זיין אז יא, ער קען זיין אז נישט.

Speaker 1

אבער דאס... איך זאג דיר, די ענטפער איז נאר וואס דו ווייסט נישט אז דארט שטייט די ריזן פארוואס איז דא דארט א כלל פון תחיה. אבער צו וויסן פראקטיש וואס צו טון, דארפסטו נישט קאנעקטן די צוויי זאכן.

באלד שוין, וועסט שוין זען אין א מינוט וויאזוי ווייסט מען וועלכע יאר איז חסר און חסר. דאס איז די נעקסטע הלכה. אבער ס'איז דא דריי סארטן יארן. קודם כל האט ער אויסגערעכנט די נעמען פון די דריי מיני יארן. און יעצט זאגט ער וויאזוי, ווען מאכט מען אפ וועלכע יאר זאל זיין אזוי אדער אזוי. וויאזוי מען ווייסט. אויך וויאזוי מען איז מחליט.

פאר די זעלבע ריזן, אבער ס'איז נישט ממש פאר די זעלבע ריזן. זאגט ער אריין, "דרך ידיעת השנה אם חסרה שלימה או כסדרן, לפי חשבון זה קח".

אינטרעסאנט, ער זאגט אסאך מאל די ווארט "לפי חשבון זה".

Speaker 2

רייט, ס'איז געווען אנדערע מוחות וואס לויפן אנדערש?

Speaker 1

ניין, לאפיקא, לפי ראייה. לאפיקא, לפי עניינים אלס. לפי די חשבון וואס איז קבוע, ס'גייט אנדערש.

יא. זאגט דער רמב"ם, "תדע תחלה יום שנקבע בו ראש השנה שתרחיץ לידע סודר חדשיה". איינמאל דו ווייסט וועלכע טאג מ'האט קובע געווען ראש השנה, בעסטו וואס דו ווילסט פרק ו' חדשים, וועסטו וויסן, וועלכע טאג איז ראש השנה? "ותדע יום שנקבע בו ראש השנה שלאחריה". לויט די זעלבע חשבון פון די פריערדיגע פרקים.

יא. "חשוב מנין הימים שביניהם חוץ מיום הקבוע של זו ושל זו". וועסטו רעכענען וויפיל טעג עס איז נאך דא אין די יאר אויסער די צוויי ראש השנה'ס?

Speaker 2

נישט וויפיל טעג.

Speaker 1

טעג מיינט אז ס'איז דא טעג פון די וואך, רייט? אין אנדערע ווערטער, ער גייט זאגן, אויב ראש השנה איז לעצטע וואך געווען מאנטאג, און היינט איז

עס...

Speaker 2

ס'קען נישט זיין מיטוואך.

Speaker 1

עניוועי, איז דאנערשטאג, איז דא אינצווישן דריי טעג, אדער וכדומה. לויט דעם וועסטו מחליט זיין אזא זאך.

"אם תמצא ביניהם שני ימים, יהיו חדשי השנה חסרים."

"אם תמצא ביניהם שלשה ימים", ס'האט זיך גערוקט אין די וואך מיט דריי טעג, "יהיו כסדרן."

"ואם תמצא ביניהם ארבעה, יהיו שלמים."

ס'שטימט מער ווייניגער, ווייל אויב ס'איז דא פיר טעג, דאס טייטש אז די יאר איז זייער לאנג, ממילא דארף מען האבן די שלימין.

Speaker 2

דא איז, דו וואס פרעגסט פריער ווען מ'שטופט אפ, מ'שטופט אפ, זייער גוט, דעמאלטס לייגט מען אריין נאך א טאג כדי אז ס'זאל זיין א גאנצע יאר. דא איז וואו די טעג קומען פון.

Speaker 1

יא, זייער גוט. עקזעקטלי, פון דא קומען יענע טעג. דאס איז די תירוץ. ווי קען מען צולייגן א טאג אין א יאר? מען לייגט נישט צו א טאג אין חודש אלול. מען לייגט צו, בעיסיקלי וואס מען לייגט צו איז ראש חודש חשון, און מען מאכט חשון מלא. דאס איז בעיסיקלי ווי מען לייגט צו. אדער מ'נעמט אראפ, דאס טייטש מ'נעמט אראפ פון כסלו. דאס איז בעיסיקלי וואס מ'קען טון.

הלכה ח — שנה מעוברת: פיר, פינף, אדער זעקס טעג

Speaker 1

"ובמעוברת אמרו", יעצט דארפסטו וויסן אז די כללים זענען נאר בשנה פשוטה, דעמאלטס גייט מען ביי די צוויי, דריי, פיר. אבער מעוברת איז דאך אינגאנצן אן אנדערע סדר.

Speaker 2

אבער מעוברת האט פשוט מער טעג, מעוברת האט אלעמאל נאך מער טעג.

Speaker 1

ממילא, "אם תמצא בין יום קביעתה ובין יום קביעת שנה שלאחריה ארבעה ימים, יהיו חדשי אותה שנה מעוברת חסרים."

"אם תמצא ביניהם חמישה ימים, יהיו כסדרן."

"אם תמצא ביניהם ששה, יהיו שלמים."

זייער גוט. דאס טייטש אז וויבאלד ס'איז דא נאך א חודש, קומט צו נאך א טאג.

Speaker 2

ווייל נאך צוויי טעג טעקניקלי.

Speaker 1

פארוואס זאל איין חודש צוברענגען אזויפיל טעג?

Speaker 2

ווייל די חודש עיבור איז אלעמאל מלא.

Speaker 1

סא חודש עיבור קומט מיט דרייסיג טעג. סא טראכט אריין, חודש עיבור האט מען שוין אויך געמאכט ווייל מ'האט געהאט עקסטרע טעג.

Speaker 2

יא, באט אויך די חודש עיבור איז אלעמאל דרייסיג טעג, סא ס'איז נאך צוויי טעג פון די וואך, רייט? ווייל אכט און צוואנציג פלאס צוויי.

הלכה ט — דוגמא פון דעם רמב"ם

Speaker 1

"כיצד?" און דער רמב"ם גיבט א דוגמא, רייט?

"כיצד? הרי שרצינו לידע סדר חדשי שנה זו, והיה ראש השנה בחמישי, והיא פשוטה." ראש השנה איז דאנערשטאג, און ס'איז א שנה פשוטה. "וראש השנה שלאחריה בשני בשבת, נמצא ביניהם שלשה ימים, ידענו ששנה זו חדשה כסדרן," דריי טעג.

"ואילו היה ראש השנה שלאחריה בשלישי," וואס הייסט? ס'איז דא פיר טעג?

Speaker 2

ווייל ס'איז געווען שלמה?

Speaker 1

יא, ווייל מ'האט געדארפט מאכן חשון מלא. אבער ס'איז דא נאך א סיבה. למשל, די ראש השנה שלאחריה בשלישי, אויב איז דא אבער די מולד נאך א האלבן טאג, רעכנט עס שוין נאך יענעם גארנישט.

Speaker 2

ניין, מ'רעכנט שוין מיט יענעם חשבון.

Speaker 1

דאס וואס איך זאג מיינט נאך יענץ.

Speaker 2

עקזעקטלי.

Speaker 1

"ואילו היתה ראש השנה בשנה זו בשבת, ושנה שלאחריה בשלישי בשבת, היו חדשי שנה זו חסרים, ועל דרך זה תחשב לשנה מעוברת כמו שאמרנו."

קורץ, עס איז זייער פשוט און זייער קלאר.

הלכה י — סימנים צו טשעקן דעם חשבון

Speaker 1

יעצט קען מען לערנען נאך איין טריק. אז דאס וואס מיר האבן יעצט געלערנט, וויאזוי מ'רעכנט, דאס איז וויאזוי מ'רעכנט, אבער איך וועל דיר געבן סימנים. ס'הייסט, נישט אזוי איז דער עיקר חשבון, אבער ס'איז דא סימנים וואס זיי קענען טשעקן צו דו האסט געמאכט א טעות, אדער דו קענסט גרינגער זען לויט די סימנים אז דו דארפט מאכן די גאנצע חשבון, דו וועסט קענען פשוט קוקן אויף די סימנים און וויסן.

"יש לך סימנים שתסמוך עליהם, כדי שלא תטעה בחשבון סדור חדשי השנה," דער רמב"ם טוט אן עקסטרע חסד. ער האט דאך שוין געזאגט איין וועג, איך וועל דיר געבן א גרינגערע וועג, "ועל עיקרי זה החשבון והקביעות והדחיות שביארנו דרכם ואלו הן."

זאגט ער אזוי, "כל שנה שיהיה ראש השנה בה בשלישי תהיה לעולם כסדרן לפי חשבון זה, בין פשוטה בין מעוברת." וועט אייביג זיין, אויב ס'איז כלל ג"ד בתור, אויב ראש השנה איז געווען דינסטאג, וועט זיין דאס

יאר א כסדרן יאר, אנדערע ווערטער, חשבון פון האלב און האלב, חסר און מלא.

Speaker 2

חשבון און תיבות, רייט? ס'איז דאך זעקס חסר און זעקס מלא, ס'איז דאך כסדרן.

Speaker 1

יא, עקזעקטלי, דאס איז טייטש כסדרן.

"ואם יהיה ראש השנה בשבת או בשני, לא תהיה כסדרן לעולם, בין פשוטה בין מעוברת," טייטש אז ס'וועט זיין מער מלא ווי חסר.

Speaker 2

ער זאגט נישט וועלכע.

Speaker 1

וועסטו וויסן אז ס'קען נישט זיין חסר. ס'קען נישט זיין כסדרן. דעמאלטס איז אזוי, "אם פשוטה היא אפשר שתהיה חסרה לפי חשבון זה," מוז עס זיין מלא. "ואם מעוברת היא, אפשר שתהיה חסרה לפי חשבון זה." אדער כסדרן.

אבער כסדרן האסטו געמאכט א טעות. אויב ס'איז געווען כסדרן, האסטו עפעס א טעות אין א חשבון. אויב ס'איז מעוברת, קען עס נישט זיין כסדרן, ממילא מוז עס זיין אדער חסרה לפי חשבון זה.

דאס זענען א זאך וואס מ'רופט אזוי ווי טשעקס, רייט? יוריסטיקס.

Speaker 2

נישט יוריסטיקס איז א כלל, אבער דו ווילסט וויסן.

Speaker 1

לויט די עיקר, דאס איז אזוי ווי סימנים אדער עצות צו טשעקן אז דיין חשבון איז געווען גערעכט, אדער קענסט וויסן נאר דער ערשטער סימן זאגט אונז עקטשועלי וואס דער יאר איז, ווייל די אנדערע זענען לויט די יאר, אבער דו ווייסט נאך נישט וועלכע פון די אנדערע צוויי ס'איז.

Speaker 2

אוודאי, ער זאגט דאס נאר סימנים.

Speaker 1

ס'איז אינטערעסאנט אזוי, וואס דארף מען האבן מיט די סימנים?

Speaker 2

ס'מאכט גרינגער, ס'איז אן עצה צו רעכענען.

סיכום: די דריי פרקים און דער לוח

Speaker 1

עד כאן איז די דריי פרקים. יעצט ווער האט געלערנט די דריי פרקים קען ער שוין מאכן א לוח. און אויב ער וויל אביסל גרינגער מאכן פאר זיך, קען ער קוקן אין די טור אין הלכות ראש חודש צו זען נאך געוויסע עצות וויאזוי צו מאכן דעם לוח, צו וויסן אז ס'איז דא סימנים פון יעדע יאר וויאזוי זיי הייסן, און מיט א גאנצן מהלך, און ס'איז אביסל גרינגער, אבער דער רמב"ם האט געזאגט די יסודות פון די חשבון וויאזוי ס'ארבעט.

שוין, עד כאן איז פרק ח'.